

Investicioni fondovi u domaćem zakonodavstvu

- *Investicioni fond* – institucija kolektivnog investiranja.
- *Društvo za upravljanje investicionim fondovima* (zatvoreno AD) – organizuje (otvoreni fond) i osniva (zatvoreni fond) investicione fondove, i upravlja njima.
- **Otvoreni investicioni fond** prikuplja novac izdavanjem *investicionih jedinica*, i u obavezi je da ih *otkupi*, na zahtev članova fonda. *Nema svojstvo pravnog lica*. Minimalni novčani kapital 200.000 €.
- **Zatvoreni investicioni fond** jeste *otvoreno AD*. Prikuplja novac prodajom *akcija*. Minimalni osnovni kapital 200.000 €.
- **Privatni investicioni fond** jeste *DOO*. Minimalni kapital 50.000 €.

Prinos na berzanske hartije

Prinos od neke h. od v. sastoji se iz: prihoda i kapitalne dobiti.

Prihod čini periodični priliv novca, u obliku kamate ili dividende.

Emitent h. od v. isplaćuje određeni iznos novca vlasniku h. od v. Ovi prilivi novca utiču na cenu h. od v.

Kapitalna dobit (gubitak) predstavlja razliku između kupovne i prodajne cene h. od v. Ako je prodajna cena viša od kupovne cene h. od v, ostvaja se kapitalna dobit, u suprotnom gubitak.

Rizik u vezi s berzanskim hartijama

Rizik jeste mogućnost, da će stvarni prinos od neke h. od v, odstupati od očekivanog prinosa. Veći očekivani prinosi povezani su s većim rizikom.

- *Rizik u vezi sa kamatnom stopom.*
- *Tržišni rizik.*
- *Inflacioni rizik.*
- *Poslovni rizik.*
- *Finansijski rizik.*
- *Rizik likvidnosti.*
- *Rizik deviznog kursa.*
- *Politički rizik.*

Sistematski i nesistematski rizik

- **Sistematski rizik (tržišni)** pripisuje se makroekonomskim faktorima, koji utiču na sve h. od v. Investitori ne mogu izbeći ovaj rizik. Ako je tržište h. od v. u značajnom opadanju, većina hartija će time biti pogođena, a ako je u snažnom porastu, većina hartija će dobiti na vrednosti.
- **Nesistematski rizik** specifičan je za svaku h. od v, a vezan je za poslovni i finansijski rizik, kao i rizik likvidnosti. Investitor ga može eliminisati.

Beta koeficijent meri sistematski rizik neke h. od v. To je rizik pojedinačne hartije, u odnosu na opšti nivo rizičnosti čitavog tržišta h. od v.

Rizik od ulaganja u obveznice

- Promena tržišnih kamatnih stopa
- Rizik od neizmiravanja obaveza (kreditni rizik)
- Rizik od inflacije
- Rizik u vezi s rokom dospeća
- Rizik od opoziva
- Rizik od likvidnosti

Rizik u vezi s akcijama

Akcije su rizične hartije od vrednosti.

- Tržišni rizik
- Poslovni rizik
- Finansijski rizik
- Industrijski rizik

Portfelj hartija od vrednosti

Portfelj hartija od vrednosti predstavlja kombinaciju različitih hartija od vrednosti u vlasništvu jednog lica.

Pasivna strategija upravljanja portfeljom

- Strategija kupi i drži
- Indeksni fondovi

Aktivna strategija upravljanja portfeljom

- Selekcija akcija
- Promena sektora
- Tempiranje na tržištu

Pojam prihoda od kapitala

Prihodi od kapitala:

- **Kamata** na osnovu zajma, depozita, dužničkih hartija;
- **Dividende**;
- **Udeli u dobiti**;
- **Prihod od investicione jedinice** otvorenog investicionog fonda
- ...

Prihode od kapitala mogu ostvariti fizička i pravna, rezidentna i nerezidentna lica. Poreski tretman različit je, u zavisnosti od toga ko te prihode ostvaruje.

Rezident RS jeste fizičko lice, koje:

- Na teritoriji RS ima prebivalište, ili centar poslovnih i životnih interesa;
- Boravi najmanje 183 dana, u periodu od 12 meseci;
- Upućeno u drugu državu, radi obavljanja poslova za fizičko ili pravno lice rezidenta, ili za međunarodnu organizaciju.

Obveznik poreza na dohodak građana jeste rezident RS, za dohodak ostvaren na teritoriji RS, kao i za dohodak ostvaren u drugoj državi. Nerezident jeste obveznik samo za dohodak ostvaren u RS.

Porez na prihode od kapitala plaćaju i rezidentna, i nerezidentna fizička lica (videti međunarodne ugovore).

Rezident RS jeste pravno lice koje je osnovano, ili ima sedište stvarne uprave i kontrole na teritoriji RS.

Rezident RS podleže oporezivanju dobiti, koju ostvari na teritoriji RS i izvan nje. *Nerezident* RS podleže oporezivanju dobiti, koju ostvari poslovanjem preko stalne poslovne jedinice, koja se nalazi u RS.

Kada prihode od kapitala ostvaruju rezidentna pravna lica, onda ti prihodi nisu oporezovani po odbitku.

Ukoliko prihode od kapitala ostvaruju nerezidentna pravna lica, onda je isplatilac prihoda obavezan da uplati porez po odbitku, po stopi od 20 %, ako međunarodnim ugovorom nije drugačije uređeno.

- **Obveznik poreza na prihode od kapitala** jeste *fizičko lice (rezident i nerezident)*, koje te prihode ostvaruje, kao i *nerezidentno pravno lice*.
- **Stopa poreza** na prihode od kapitala iznosi 20 %.
- **Osnovica poreza** na prihode od kapitala predstavlja bruto iznos prihoda, koji se raspodeljuje obveznicima.
- Porez na prihode od kapitala jeste **porez po odbitku**.

Oporezivanje kamata na hartije od vrednosti

Kamate na h. od v. koje ostvaruju fizička lica.

Na kamatu od dužničkih hartija čiji su izdavaoci RS, pokrajina, jedinica lokalne samouprave i NBS, ne plaća se porez na prihode od kapitala.

Obveznik poreza jeste *fizičko lice* koje ostvari kamatu.

Ako kamatu ostvari nerezidentno fizičko lice:

- Ukoliko se kamata isplaćuje licu koje je rezident države, s kojom nije zaključen međunarodni ugovor, primenjuje se stopa od 20 %;
- Ukoliko je zaključen međunarodni ugovor, primenjuje se stopa iz tog ugovora, ukoliko je niža.

Kamate na h. od v. koje ostvaruju pravna lica.

Kamate koje ostvaruju rezidentna pravna lica nisu oporezive po odbitku. Kamate koje ostvare rezidentna pravna lica, oporezive su porezom na dobit preduzeća, jer uvećavaju oporezivu dobit.

Kamate koje ostvaruju nerezidentna pravna lica, oporezive su po odbitku.

Stopa poreza na kamate, koje ostvaruju pravna lica, iznosi 20 %, ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno.

Oporezivanje dividendi

Dividende koje ostvaruju fizička lica.

Osnovica poreza jeste bruto prihod od dividende.

Rezydentna fizička lica, koja ostvaruju dividendu, porez po odbitku plaćaju na osnovicu koja je umanjena za 50 %.

Ukoliko se dividenda isplaćuje *nerezidentnom fizičkom licu*:

- Ako se dividenda isplaćuje licu koje je rezident države, s kojom nije zaključen međunarodni ugovor, primenjuje se stopa od 20 %;
- Ukoliko postoji međunarodni ugovor, primenjuje se stopa iz tog ugovora, ako je niža.

Dividende koje ostvaruju pravna lica.

Ako dividende ostvaruju rezidentna pravna lica, dividende nisu oporezive po odbitku, odnosno nema plaćanja poreza.

Ako se dividende isplaćuju nerezidentnim pravnim licima, plaća se porez po odbitku.

Ukoliko se dividenda isplaćuje nerezidentnom pravnom licu, pravilo je sledeće:

- Ukoliko se isplaćuje licu koje je rezident države, s kojim nije zaključen međunarodni ugovor, primenjuje se stopa od 20 %;
- Ukoliko postoji međunarodni ugovor, primenjuje se stopa iz tog ugovora, ukoliko je niža.